Također takav zorni i sumarni priručnik bio bi kao priprava i prva skalina za veće i specijalizirane molitvenike i katekizme.

Tvoj vjernik bio on seljak, radnik, zanatlija, službenik, pa i drugi, ne može i neće skočiti odjednom sa zemlje na treću skalinu, nego treba ići postepeno najprije na prvu, onda na drugu, a tek onda na treću.

Zato mi je savjetovao jedan naš ponajodličniji svećenik - publicista, kada sam mu ovaj sastavak predao na uvid, da mi kaže svoje mišljenje: »Treba njima, tj. većini odraslih vjernika, dati nešto u ruke!« Pa mi je još lani rekao, da članak predam redakciji »Službe Božje« u Makarskoj.

Također jedan vrlo revni biskup, izvan područja ove crkvene pokrajine, odgovorio mi je, — pošto je pročitao ovaj elaborat: »Šteta što Vaš sastavak nije pročitan iza referata Msg. Pavića (početkom 1965 g.) u Zagrebu. Vrlo je efektan i uvijek aktuelan.

Drugi prigovor: Bit će filozofa i teologa, koji će prigovoriti nekim definicijama i tumačenjima: ovo nije dobro, ovo fali itd. Odgovor: Ove definicije i tumačenja nisu konačna. Ovo nije kalup, nego jedna elastična varijanta. — Neki svećenici su prije tiska pročitali ovaj sastavak, pa su uglavnom odobrili sam prijedlog tj. potrebu navedenog priručnika, a dvojica do njih upravo su oduševljeno pozdravili čitavu stvar.

Potpisani župnik najljepše moli braću svećenike, da pošalju, čim prije, svoje opaske, prijedloge, želje i eventualne korekcije na predloženi nacrt zamišljenog priručnika.

Don CVITAN RADIŠIĆ
župnik

KUDA ĆEMO S PRETICCIMA?
(Mali mecenizam svećeničkih idealista)

Moramo biti objektivni. Poprijeko mi svećenici ne spadamo među oskudne. Ni u našim krajevima. »Dominus vobiscum ne prosi!«, govorili su u Zagorju. I pravo su govorili.

Ni pred rat nijesmo patili. Nijesmo bili ni gladni, ni goli i bosi. Gospodin uvijek drži svoje obećanje: »Kad sam vas poslao bez kese i bez torbe i bez obuće, je li vam išta nedostajalo?« (Luk. 22, 35.).

Danas, poslije rata, ako ćemo pravo govoriti, još manje patimo: svejedno, što nitko od nas nema više ni plaće ni »svećeničkog dodatka«. Ima Božji dodatak. Dodatak Providnosti. Puk lakše dolazi do zarade, bolje živi, manje štedi, — ekonomske ga prilike na to ne stimuliraju, — pa i nama lakše daje. I s više volje daje. Manje je propisa, utjerivanja, »teftera«, pa je odmah više ljubavi. U vjernicima je kao nikada dosele jak osjećaj odgovornosti za Crkvu i solidarnosti s njom.

Zapravo se danas nitko više od svećenika ni ne tuži, da »nema«. »Kukanja« kao da je nestalo, kad je nestalo »bira«. Ili su nas prilike učinile ponosnijima i idealnijima.

Prije se danas, barem ponegdje, može postaviti problem pretičaka. Većini od nas, — barem u kontinentalnom dijelu zemlje, — intencije ostaju za »lične« i »sitnije« potrebe: stan i hranu dobijemo od drugdje. I kapelani. Da nije tako, ne bi među nama bilo već i »automobilista«. Pa i mladih automobilista, sa seoskih župa i kapelanija. I ne bi među nama bilo toliko svjetskih putnika i »hodočasnika« u inozemstvo. »Ostane« nam u kesi, — vidi se i iz toga, — »koja para«. Ostane nam, na svaki način, više nego većini »malih ljudi«, koji žive od plaće ili od nadnice.

Kud ćemo s pretičcima? Za starost ne moramo štedjeti. Imat ćemo, sada iza koncila, mirovinu. U bogatstvo i u škrtost ne smijemo, ako nećemo da, duhovno, slomimo vrat: da izgubimo i pastoralnu vitalnost i moralni auktoritet. Reincidencije na tom području bile bi fatalne.

Valja dakle otvoriti ventile na drugom kraju. Ventile svećeničke ljubavi i širine. Socijalnost je tradicija kršćanstva iz njegovih najsvjetlijih vremena. Autentično je i originalno kršćanstvo uvijek davalo i dijelilo. »Date et dabitur vobis!« »Dobra, nabijena, stresena« (Luk. 6, 38.) mjera bila je uvijek njegova mjera. Otvorena i podatna bila je uvijek ruka njegovih apostola i svetaca. Ne da sv. Pavao, da kršćanin bude stisnut (2. Kor. 9, 1—15).

Toliko se baš danas govori, — govorilo se je i na koncilu; govorio nam je i p. Lombardi, u svojim predavanjima i knjigama, — da katoličko kršćanstvo mora opet postati humanitarno, ako hoće da imponira današnjem svijetu, toliko osjetljivu na ideale jednakosti i pravde. I da katoličko svećenstvo ne smije biti bogato.

I iz jednoga i iz drugoga od ta dva titula, tko je pozvaniji da počne s djelotvornim humanitarizmom od nas svećenika? Uzalud ćemo apelirati na imućniji katolički svijet oko sebe, ako mu najprije ne dadnemo mi sami primjer. Svaki naš, suvišan, svećenički dinar neka što prije uđe u cirkulaciju dobrotvornosti! Bolje danas nego sutra! Bolje za života nego oporučno!

Pomalo bi bilo i naivno postavljati pitanje načina. Nema toga kraja ni mjesta, gdje sto gladnih ili polugladnih usta ne čeka. Eno, kako su se u »Glasu koncila« odmah našli pred praznom blagajnom, čim su im se stali javljati potrebnici. P r v i potrebnici. Treba samo otvoriti oči. I treba samo dati prvome, koji ti izađe na put. Nikada onda nećeš moći reći: »Ne znam, komu bih dao!« Poslušaj samo svoje svećeničko srce i savjest, pa ćeš odmah znati. Plaču nam matere i djeca, kucaju nam na vrata bolesnici i nezaposleni ljudi i žene, pola studenata i đaka ne doručkuje, a ako ruča, — gdjegod u mršavoj menzi ili »ekspresu«, — ne večera, grade se crkve, financiraju sjemeništa, otvaraju samostani, izdaju knjige, koje su nam potrebne kao komad kruha, umiru mase djece i odraslih od nedohranjenosti i bijede u misijama.

Ja ću ovdje problem konkretizirati na određen teren samo zato, jer ga je na taj teren konkretizirao i jedan naš plemeniti svećenički subrat. Ima eksistenciju. Skromnu. Bio sam jednom za zajedničkim svećeničkim stolom, gdje se hrani. Nije moglo biti frugalnije. Pozvali su ga, — kvalificiran je za to, — da usput predaje i na jednom, višem, crkvenom zavodu. I daju mu honorar: 20.000 dinara

mjesečno. Krvavo ga je zaslužio. Mogao bi ga upotrijebiti i za kakvu malu osobnu ugodnost. Korisnu i plemenitu. Da ode na putovanje u inozemstvo. Da kompletira svoju biblioteku.

Nije to učinio. Namjerio se je, u svom svećeničkom radu sa omladinom, na studenta, koji mu se je učinio vrijedan pomoći. Iz obitelji je, u kojoj nitko »ne vjeruje«. A on vjeruje: živo i čitavim srcem. I sav je idealizam i akcija. Puno obećaje. Svećenik-profesor postao mu je mecenom i patronom. Sav svoj »honorar« troši na njegovo uzdržavanje i školovanje. Ni pare sebi ne ostavlja. Ali će zato i Crkvi i narodu odgojiti katoličkog intelektualca i lajičkog apostola. Već ga je odgojio. Danas, kad ih je među nama tako malo: lajičkih intelektualaca i apostola.

Evo, zar tako nešto ne bi mogao učiniti još tkogod od nas? Može odgojiti i sjemeništarca. Može dotirati i vrijednu kandidaticu za samostan. Ali može i mladića, i djevojku, koji ne misle u svetište, ali misle na kršćansko priznavalaštvo u svijetu: na palestru javnoga života. Baš neki dan mi jedan rektor sjemeništa govori, kako ne smijemo biti jednostrani ni ekskluzivni u brizi za svećenički podmladak. Nije to jedina potreba Crkve. Ne živi ona samo od svećenika. Ona, isto tako, živi od svjetovnjačkog idealizma. Valja joj podgojiti i te druge, pomoćne, falange.

Ja opet kažem: imamo mi svećenici i danas pretičaka. Netko više, netko manje. Odgovorni smo za njih. I pred Bogom i pred historijom. Mjesto negdašnjeg velikog mecenizma raznih Strossmayera vršimo danas mali mecenizam svećeničkih idealista! I dvaput promislimo, prije nego što se stanemo interesirati za nabavu »privatnog« automobila; prije nego što zatražimo putnicu za inozemstvo; prije nego što odemo na bankovno okno, da opet koju hiljadicu položimo na uložnu knjižicu! Stoput te svećeničke uložne knjižice dospiju u neruke. Bude i previše skandala na svećeničkim sprovodima i iza njih, kad se slete »sveci«, da »dijele blago«. Možemo svoje pretičke i uštede mnogo korisnije upotrijebiti. I mnogo kršćanskije. I mnogo svećeničkije i apostolskije.

»Puno je blaženije davati, nego li primati!« (Dj. Ap. 20, 35).

Č.

JEDNOSTAVAN NAČIN

(Razumijevanje latinskih liturgijskih tekstova)

Ne bi čovjek vjerovao, da smo, — kroz samo jednu generaciju, — već stigli tako daleko: komotnom metodom neotpora. Još pred tridesetak godina u većini naših krajeva nije pravo ni postojao taj problem. Nitko nije ni govorio o tome, da mlađe svećenstvo nailazi na poteškoće pri razumijevanju latinskih tekstova; pa i onih najtežih, liturgijskih i skripturističkih. Svagdje smo još imali, barem na pairu, klasične gimnazije, — u sjemeništima, dijecezanskim i redovničkim, beziznimno; — a na bogoslovijama smo se, od reda, služili latinskim udžbenicima: i u filozofiji, i u apologetici i dogmatici, u moralci i u kanonskom pravu; hrvatskih gotovo nije ni bilo. Biblija se, među svećenstvom, više citirala latinski nego hrvatski: Staroga Zavjeta do drugog svjetskog rata nijesmo uopće ni imali u suvremenom hrvatskom prijevodu; prvi je bio Šarićev.